2018

Ahmet Alibašić

[Vodič za posjetu evlijama Sarajeva.]

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova i salavat na Njegovog miljenika i odabranika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu časnu porodicu, ashabe i sve koji slijede Uputu do dana Sudnjeg.

U našoj uzvišenoj vjeri često se susrećemo sa izrazom evlija, velija, velijullah ili Allahov, dž.š., prijatelj. To su ljudi koji su Allahovom dž.š., odredbom dobili posebnu počast i stepen kod Gospodara i kao takvi ostavili trag u vremenu u kojem su živjeli. O etimološkom tumačenju i definiciji evlija i kerameta (nadnaravnih sposobnosti) koje oni imaju, poštovani čitalac može naći informacije u drugim izvorima, a tema ovog rada je prikaz poznatih imena i mjesta u Sarajevu gdje su ukopani oni za koje se pouzdano znalo da su evlije, ili su zaslužni da se pomenu i da ih se sjećamo.

U našem narodu postoji lijep običaj da se zijarete takva mjesta i da se takvim zatovima prouči makar El-Fatiha i da se na tom mjestu Uzvišeni Allah zamoli za berićet, zdravlje, nafaku itd., što je u našoj vjeri poznato kao tevesul ili posredna dova. Nekima od njih su podignuta turbeta, a većina ima samo nišane. Nažalost izvjestan broj turbeta i mezara je uništen. Više informacija o većini ovdje nabrojanih turbeta i mezara se (koga zanima) može lahko naći na internetu.

Većinu popisa imena i mjesta gdje se nalaze ovi mubarek zatovi (a koji još postoje, tj. nisu uništeni), uzeo sam iz diplomskog rada našeg brata Velida Hatića (Sarajevo, FIN ,februar 2005. god).

Ovaj rad bi trebao pomoći i olakšati ašicima kako da najlakše dođu do određenog ili svih pobrojanih dobrih ljudi pa je u tu svrhu i dato kratko uputstvo o mjestima zijareta,a uz ime svakog je dodato par riječi o njima. Nadam se da će se poštovani čitalac okoristiti ovim skromnim radom a nagrada je od Allaha, dž.š.

autor

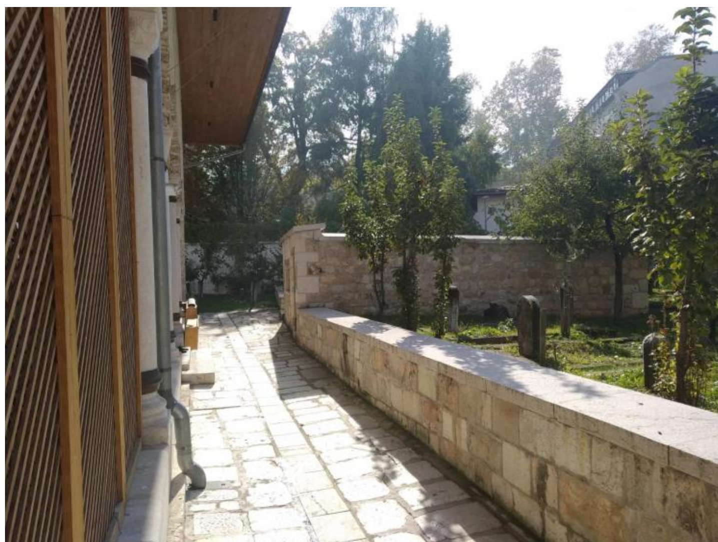
TURBETA

Turbe Jedileri ili Sedam braće

Sigurno najpoznatije i najposjećenije turbe u Sarajevu je turbe Jedileri (turski sedmerica), u narodu poznato kao Turbe sedam braće. Nalazi se odmah do komande Armije na početku ul. Za beglukom, a do polazne stanice trolejbusa na Bistriku.

Turbe Gazi Husrev-bega i Murad-bega Tardića u dvorištu Begove džamije.

U otvorenom turbetu u haremu na desnoj stran Careve-Atik džamije ukopan je glasoviti muftija, muderris, vođa učenjaka, dobrotvor i kutb, šejh Ibrahim-ef. Bistrigija.

Turbe Jusuf-paše na mezarju Ali Ufak (Alifakovac) blizu gradske Vijećnice. U ovom mezarju je ukopana i glasovita Đulbadža kaduna, ali se za njen mezar tačno ne zna. Ako se nakon ovog zijareta krene ulicom Maguda, na kraj ulice naiđete na džamiju Jahja-paše, a iza nje su mezari sa mevlevijskim nišanima, šejh Ismail-Čelebi-dede, znanog kao Čeljo i njegove braće, a tu je i mujezin derviš Abdija.

Turbe kadirijskog šejha hadži Muhameda-efendije se nalazi u mezarju ispred Hadži Sinanove tekije. Tekija se nalazi u ul. Sagrdžije, desetak minuta pješice od polazne stanice tramvaja na Baščaršiji. U produžetku ulice, uzbrdo stotinjak metara, nalazi se džamija Sarač Alije poznatija kao Vrbanjuša, u kojoj je njegov mezar, a također i mezar šejh Abdulkerima sina Sejda i Faiki šejh Ibrahim-ef. na čijim oblim nišananima je iskopano koliki je fildžan.

Turbe Rogo Zade također je na ovoj (baščaršijskoj) strani u dnu istoimene ulice u sklopu najmanje sarajevske džamije Rogo Zade ili džamija Vinograd. U turbetu su tri kabura i zijarete ga najviše žene koje imaju problem da zatrudne. Pored džamije se nalaze i kaburi poznatog sarajevskog historičara Sidki Hadžihusejnovića Muvekita i reisa Hadžiomerovića. Do turbeta i džamije se dolazi minibusom sa Baščaršije (jednu stanicu) i onda lijevo Hadžijamakovom ulicom ili sa Baščaršije pješice petnaestak minuta.

Turbe Urjan-dede je odmah do starog jevrejskog groblja u Gornjim Kovačićima. Do turbeta se najlakše dođe minibusom za Širokaču sa Latinske ćuprije ili Skenderije, a na cesti iznad turbeta je i minibus stanica.

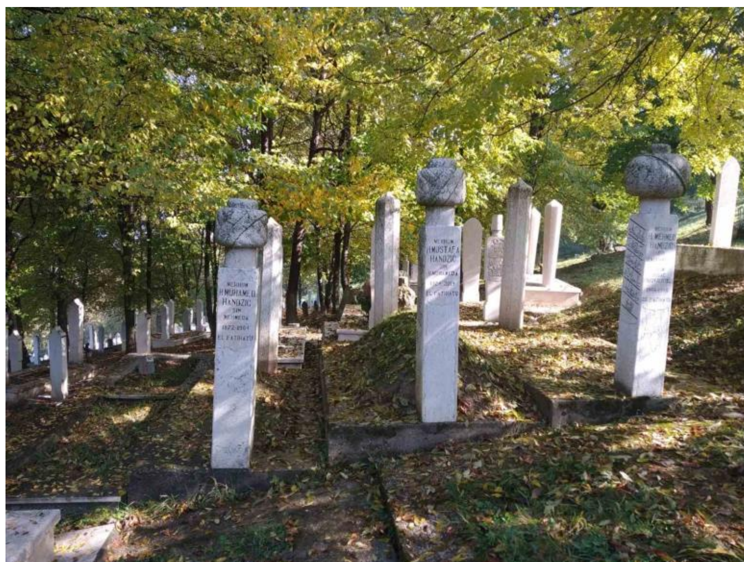

Kad nastavimo put istom ulicom (Porodice Foht) nastavimo ulicom Cicin Han nakon nekih hilljadu i petsto metara počinje mezarje Širokača. Na samom početku nekih pedesetak metara sa desne strane nalaze se mezari dva sarajevska velikana, i to Hadži Mujage Merhemića poznatog dobrotvora i mesnevi hana uz kojeg je ukopana i njegova hanuma i babo, a tridesetak metara iznad njega je mezar Mehmed ef. Handžića i njegovog oca i brata.

Strelica pokazuje kaburove Merhemića

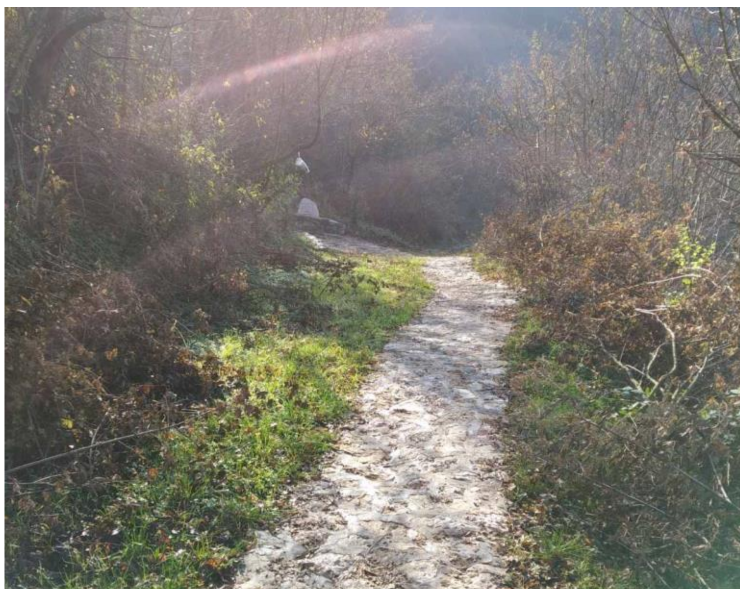
Turbe Džebbar-dede u ul. Soukbunar preko puta Hadži Turhan džamije, a najlakše je doći rečenom ulicom iz pravca Čobanije džamije, pješice desetak minuta.

Kosino ili Koštrino turbe na Bistriku odmah iznad nekadašnje bistričke stanice. Može se doći minibusom za Mahmutovac (dvije stanice) sa Latinske ćuprije ili pješice za desetak minuta. Za još toliko vremena ili još dvije stanice dalje istim minibusom stigne se do džamije Hitri Sulejman, a njen dobrotvor je ukopan u mezarju pored džamije. Na oblim nišanima je iskopano na vrhu koliko za fildžan, pa ljudi kišnicom iz tih posuda liječe oči.

Turbe Šejhove Korije. Jedan kilometar sa Bistričke stanice u pravcu Pala, a neposredno prije tunela Korija odvaja se pješačka staza kojom se za par minuta stiže do ovog turbeta gdje su mezari derviša Sultan Ahmeta i Abdul Mahmuta. U dolasku na zijaret dvadesetak metara od asfaltne ceste, sa desne strane nalazi se vrelo u narodu poznato kao Abu Hajat. Ta voda se smatrala ljekovitom i ljudi su dolazili i točili. Jedno vrijeme je nažalost bilo prilično zapušteno, ali zalaganjem načelnika opštine Stari Grad Ibrahima Hadžibajrića, obnovljeno je i označeno, a napravljen je i popločan prilazni pješački put od strane Kozije ćuprije sa putokazom.

Turbe Divan-katib Hajdara, pisara Gazi Husrev-bega, u dvorištu istoimene džamije na Vratniku poznatije kao Bijela džamija. Za ovog zata se kazuje da je tokom života sakupljao strugotinu kad bi šiljio pera kojima je pisao i da se nakon njegove smrti na toj strugotini ugrijala voda za njegovo gasulenje. Do džamije se stiže kombibusom za Vratnik ili pješice za desetak minuta pored šehidskog mezarja Kovači gdje je i kabur prvog predsjednika Bih Alije Izetbegovića r.a.

Na kraju, treba spomenuti da je 2014. godine opština Centar u Sarajevu obnovila turbe Zindžirli Ibrahim dede na Gorici, koje je srušila austrijska okupacijska vojska 1878. godine.Do turbeta se lahko dolazi preko Koševskog brda, pored Koševske džamije uz Odobašinu ulicu prema Crnom vrhu.

Ovo su do sada očuvana turbeta u Sarajevu, a bilo ih je još desetak, ali su srušena, a nekima se ni trag ne zna jer su u prošlom vremenu na tim mjestima napravljene zgrade ili drugi objekti. Isto je i sa nekim mezaristanima koji su samo preorani i zatrpani (Mezarje ispred doma Armije, mezarje i turbe Čekrekči Muslihudina u parku ispred BBI centra,Kalin Ali Džamija kod pozorišta ,Kemal-begova, Bakr Babina nedavno iskopano itd.). Turbe Ajni-dede i Šemsi-dede je bilo prekoputa Ali-pašine džamije ali nažalost i ono je srušeno zbog izgradnje Higijenskog zavoda. Nisam siguran da li su kaburovi ekshumirani, ali dva para nišana iz turbeta su prenešena na desnu

stranu (do ulice tj. Koševskog potoka) mezarja Ali-pašine džamije, a prepoznatljivi su po mevlevijskim turbanima.

Zanimljivost vezanu za ovo turbe prenosi hafiz Mahmud Traljić rahmetli. Kada je Mustajbeg Halilbašić,tadašnji komesar Vakufske direkcije dao odobrenje da se pomakne turbe radi proširenja Aleksandrove ulice, isti dan za ručkom je umro. Isto se desilo Mustajbegu Fadilpašiću tj. umo je isti dan kad je kao gradonačelnik predao mezarje Čekrekčinica da se napravi Veliki park. Isti dan nakon što je, kao vd. direktor Vakufske direkcije, Hidajetbeg Kulenović potpisao ekshumaciju mezarja na Vratniku za potrebe izgradnje škole,na akšamu je pao i umro...(I Riđanović, tonski zapis, GHB)

Mezarovi "dobrih" koji su sačuvani

Na prvom mjestu ovog spiska svakako treba da bude džamija dobrotvora Buzadži hadži Hasana. Zanimljiva je iz razloga što ju je njen dobrotvor napravio po mjerama časne Kabe, i što pored nje počiva čak deset znanih dobrina. Prvi je svakako Buzadži hadži Hasan, zatim šejh Abdulvehab-efendija na čijem nišanu ima jamica veličine fildžana, a potom vrlo učeni književnik i alim Husein-ef. Muzaferija i brat mu Muhamed, te hadži Muzafer. Tu su također ukopani: šejh Osman-ef. Logavija, šejh Ramadan-ef., šejh hanikaha Muhamed (Mehmed?)-ef., hadži Hasan-ef., muid i mualim, i na kraju šejh Abdusamed-ef. Logavija. Džamija je u centru grada iznad policijske stanice Stari Grad na početku Logavijine ulice, a stotinjak metara od Gazi Husrev-begove biblioteke.

U samom centru grada u ul. Ferhadija u haremu istoimene džamije pokopan šejh Husein-ef., obilježen nišanima tipa mudževeze.

Kad krenemo u zijaret šehidskom mezarju Kovači sa lijeve strane se vidi staro mezarje i odmah na početku ul. Ploča sa desne strane ograđen mezar hafiza Hasan efendje, poznat kao Sari ili Žuti hafiz.

Ispred mihraba Careve-Atik džamije ukopan je osnivač Srajeva, Isa beg Asaković, a malo dalje uz ulicu Bistrik pod munarom

Sinan Kečedži ili poznatije kao Bakarevića džamije, leži Sulejman Topuz-dede. U neposrednoj blizini kod parka At-mejdan nalazi se džamija i mezar hadži hafiza Halid ef. Hadžimulića, a neposredno uz džamiju iskopine ostataka harema i mezarja Bakr-baba džamije u kojem je ukopan dobrotvor i učeni čovjek, vakif njene knjižnice Abdulah ef. Kantamir. Ako produžimo ulicom pored mezarja prema Drvenija mostu par stotina metara dalje, učinićemo zijaret Ramadan-babi u haremu džamije Čoban Hasana (Čobanija). Ako nastavimo ulicom Čobanija odnosno nastavimo ulicom Ejuba Ademovića doći ćemo do Hadži Turhan džamije i turbeta Džebar dede preko puta džamije, kako smo to ranije naveli.

Kad se nakanimo obići Šejhove korije bilo bi lijepo produžiti još kilometar prema Palama i prije tunela Čeljigovići odvojiti se na stari put za Buloge, tj. Hodidjed. Dva kilometra dalje, čim se izađe na ravni dio puta sa desne strane se naiđe na znak “Donji bulozi”. Odmah iza znaka na dvadesetak metara ukažu se veliki nišani (oko 2.5 metara visoki) sultan Mehmedovih šejhova iz vremena fetha. Priča se da su mještani (pravoslavni) iz obližnjeg sela nakon odlaska vojske sa Hodidjeda odlučili porušiti mezarje, ali čim su srušili par kaburova zavriskale su žene u selu. Bacili su alat i potrčali da vide šta se dešava, a kad su došli, našli su popadalu i mrtvu svu mušku djecu. Od tog doba oni čuvaju mezare od raznih vojski uspješno do danas.

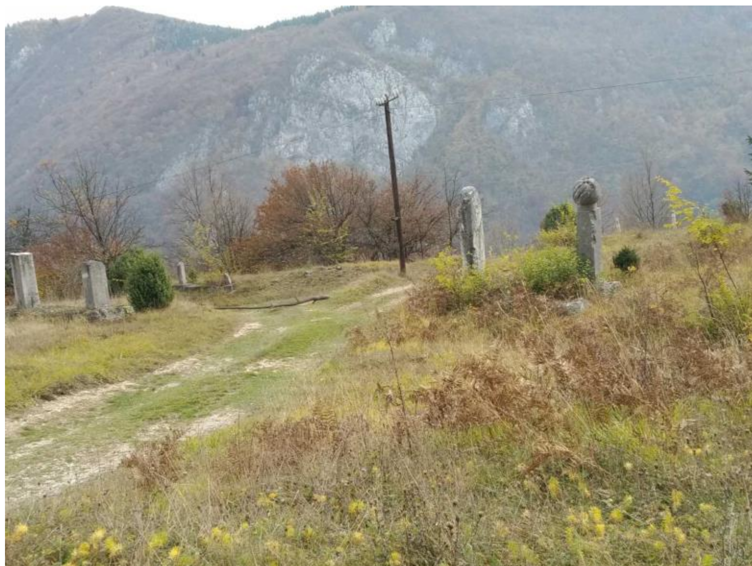
Pravoslavni vjernici održavaju i obilaze ove kaburove i pripale svijeće odajući time na svoj način počast ovim zatovima.

Skretanje za Buloge

Nišani na Hodidjedu

Vraćajući se u Sarajevo prije samog ulaza u grad odvaja se put za naselje Obhodža.Nakon jedan kilometar od raskršća, iza mosta Tursko-Bosanskog prijateljstva nalazi se mezar i skromno turbe Mustafa-age poznatog kao Čorbadži-dede šehida iz doba fetha. Nedaleko od turbeta je i istoimena džamija i hair česma.

U povratku, sa mosta Tursko-Bosanskog prijateljstva treba okrenuti desno i poći prema Faletićima. Kad dođemo do ul. Škaljin sokak (treća sa lijeve strane), na samom njenom kraju dolazimo do kapije mezarja Ravne Bakije. Sa ulaza dijagonalno desno nekih pedesetak metara nalaze se kaburi Merdžan kadune i Sita Nefise poznate kao Vaiz bula. Mezari su jako skromno obilježeni sa po jednom uzglavnom mermernom pločom sa latiničnim natpisom, veličine pedesetak centimetara po dijagonali.

MERDŽAN

SITA NEFISA
DOBRA ŽENA

Ko je ašik nakon ovog zijareta se može spustiti preko Sedrenika na Bjelave do Bjelavske, tj. Nebrdilo hadži Alijine džamije u kojoj se nalazi mezar njenog vakifa i Davud efendije, oba prepoznatljiva po nišanima sa glavicom.

Kome dođe do ruke ova brošura, a nje u mogućnosti obaviti ove zijarete neka se dovom i Fatihom sjeti ovih zatova , a za tu duhovnu "hediju" sigurno neće ostati uskraćeni.

sabrao Ahmet Alibašić

tehničko uređenje Mehmedalija Dućić

dostupno na internetu pod istim naslovom na adresi https://archive.org/details/vodic-za-posjetu-evlijama-sarajeva